

11. Сергій Шкарлет розповів про початок одинадцятого тижня навчання в умовах воєнного стану. *Міністерство освіти і науки України*. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-rozpoviv-pro-pochatok-odinadcyatogo-tizhnya-navchannya-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення: 15.10.2023).

12. Стратегія розвитку вищої школи публічного управління 2023–2028 pp.. URL: <https://hs.gov.ua/5688-2/> (дата звернення: 16.10.2023).

13. Щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час карантину : лист Міністерства освіти і науки України від 23 березня 2020 року № 1/9-173. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-v-zakladah-zagalnovi-serednovi-osviti-pid-chas-karantynu> (дата звернення: 14.10.2023).

**Юрій ДЗЕКУН**

### **ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Використання цифрових технологій у вивченні іноземних мов відкриває безліч можливостей і викликів для їх користувачів. Технології допомагають оживити заняття, використати відео- та аудіозаписи з носіями мови, додатково подивитися їх або послухати у зручний час з метою ґрунтовного опанування навчальним матеріалом [3]. Мобільні додатки та платформи для вивчення мов надають можливість вчитися у власному темпі, займатися там, де і коли зручно та відкривають безліч можливостей для самостійного навчання, а Інтернет надає доступ до великої кількості навчальних матеріалів, електронних підручників, відеоуроків та онлайн-курсів. Самостійне навчання через цифрові технології також дозволяє вчитися у своєму темпі та вибирати теми, які цікавлять найбільше, проводити додаткові дослідження, розв'язувати завдання та практикувати навички у відповідних онлайн-середовищах. Також цифрові технології дозволяють спілкуватися та обмінюватися інформацією з колегами через форуми, чати та відеоконференції. Це робить навчання більш інтерактивним та допомагає розширити знання шляхом спілкування з іншими людьми.

Проблеми застосування цифрових технологій в освітньому процесі розглядають вітчизняні дослідники В. П. Безпалько, В. Ю. Биков, М. Ю. Бухаркіна, Р. С. Гуревич, М. І. Жалдак, М. Ю. Кадемія, О. В. Кареліна, Є. Д. Патаракін, Є. С. Полат та інші, можливості використання цифрових технологій у процесі вивчення іноземної мови досліджують В. Е. Краснопольський, Л. І. Морська, Є. С. Полат, П. І. Сердюков та інші, проблеми розвитку дистанційної освіти висвітлюють як зарубіжні (Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д. Кіган, М. Мур, А. Кларк, М. Томсон та ін.) так і вітчизняні (О. Андреев, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, А. Хуторський та ін.) науковці.

Використання цифрових технологій у вивченні іноземних мов має декілька аспектів. По-перше, цифрові технології допомагають у поліпшенні доступу до різноманітних ресурсів та матеріалів для вивчення мови. Інтернет, мобільні додатки та онлайн-платформи надають безліч можливостей для доступу до якісного навчального контенту, відеоуроків, онлайн-курсів та інтерактивних вправ. По-друге, цифрові технології дозволяють створити інноваційні методи та підходи до вивчення мови.

Перевагам використання цифрових технологій приділено багато уваги і вони досить широко представлені в наукових працях та розвідках як українських, так і зарубіжних авторів. Але слід зазначити, що застосування цифрових технологій без супроводу навчального процесу викладачем не може бути ефективним, оскільки такі технології є лише засобом навчання іноземним мовам. Вони не виступають у ролі аналога викладача, а лише покращують та розширюють можливості викладання [1].

У вивченні іноземних мов при використанні веб-платформ, мобільних додатків та інших цифрових інструментів можуть виникати деякі труднощі: доступність і якість контенту, відсутність інтерактивності і адаптивності, залежність від інтернет-підключення, відсутність індивідуалізації, відсутність миттєвого відгуку, міжособистісного контакту та особистого управління, зниження мотивації. Недолікам та проблемам у використанні цифрових технологій приділено значно менше уваги можливо тому, що з цими проблемами стикаються більше ті, хто вивчає, а не викладає іноземні мови, а написання статей та наукових праць є прерогативою саме викладачів. У даній роботі хотілося зупинитися більше на проблемах та викликах, які виникають при використанні цифрових технологій у навчанні іноземним мовам. Як свідчить викладацька практика, чим ширше застосування технологій у процесі навчання, тим більше виникає проблем, з якими стикаються учасники цього процесу. Зупинимося на найактуальніших на наш погляд.

1. Недостатня взаємодія з живими викладачами. Технології можуть надати велику кількість матеріалів і вправ для вивчення мови, але вони не замінюють прямого спілкування з викладачем, яке є важливим для розвитку мовленнєвих навичок, що призводить до кількох негативних наслідків. По-перше, важко відтворити природний спосіб вимови і мовлення без живого спілкування з носіями мови. Тому може виникнути проблема з розумінням і коректним використанням нових слів і фраз. По-друге, взаємодія з живими викладачами допомагає швидше засвоювати граматику та правильні структури речень. Живі викладачі можуть також надати корисні поради та вправи для покращення мовних навичок, що може бути важливим для успішного вивчення іноземної мови. Тому важливо прагнути якомога більше використовувати можливостей для спілкування з живими викладачами у процесі вивчення іноземних мов.

2. Недостатня підтримка для індивідуального навчання. Деякі студенти можуть потребувати індивідуального підходу при вивченні іноземної мови, який не завжди може бути забезпечений за допомогою цифрових технологій, що може призвести до затримок у навчанні, низького рівня розуміння мови, недоліків у вимові та граматиці. Також це може спричинити відчуття втрати мотивації та самодисципліни, що в свою чергу може призвести до відсутності прогресу у вивченні мови. Важливо мати належну підтримку та ресурси для успішного індивідуального навчання.

3. Відсутність можливості для практики спілкування в реальних ситуаціях. Технології можуть допомагати вивчати словниковий запас і граматику, проте практика спілкування в реальних ситуаціях може бути недостатньою. Недостатня можливість практикувати мову в реальних ситуаціях може призвести до погіршення навичок розмовної мови, недостатньої реакції на носія мови та необізнаності з культурними відмінностями. Важливо мати змогу взаємодіяти з живими людьми, щоб відчутти справжній контекст мовлення та вивчити вживання мови в практичних ситуаціях. Відсутність взаємодії та особистого контакту при використанні цифрових інструментів може деяким чином знизити можливість для взаємодії та встановлення особистого контакту зі студентом. Важливо мати можливість спілкуватися для налагодження зв'язку та вирішення подібних проблем.

4. Брак мотивації. Для успішного вивчення іноземної мови необхідна постійна мотивація. Використання цифрових технологій може знизити мотивацію студентів, оскільки вони можуть відчувати, що навчаються самі без реального спілкування з іншими людьми. Для деяких студентів вивчення мови за допомогою цифрових технологій може бути менш захопливим порівняно з традиційними методами. Проблеми зі збереженням мотивації при вивченні іноземних мов можуть відбитися на успішності процесу навчання. Якщо у студента відсутня мотивація, він може почати відчувати втомленість, апатію або навіть втратити інтерес до вивчення мови. Це може призвести до зниження продуктивності та збільшення шансів відмовитися від навчання зовсім. Для

збереження мотивації важливо встановити конкретні цілі, шукати способи мотивації, робити навчання більш цікавим та віддавати перевагу позитивному підходу до процесу вивчення мови. Пропонуємо декілька ідей щодо підтримки мотивації: постановка конкретної мети, чому ви хочете вивчати іноземну мову і які цілі хочете досягти; створити цікаве оточення; отримувати доступ до матеріалів мовою, яка вивчається, занурюючись у культуру, звичаї та традиції країни, мова якої вивчається; навчання в групі або пошук товариша для спільного навчання; використання мобільних додатків, онлайн-ресурсів та відкритих курсів для покращення своїх навичок; нагородження себе: поставивши невеликі цілі нагороджуйте себе за їх досягнення; використання мови в реальних ситуаціях, наприклад, спілкуючись з носіями мови або мандруючи в країну, де говорять на цій мові тощо.

До подальших викликів, які постають при використанні технологій у вивченні іноземних мов, можна також віднести:

- неструктурований навчальний процес, коли використання цифрових інструментів може змушувати користувачів самостійно організовувати свій навчальний процес. Без належного провідника або плану вивчення може бути складно визначити, які ресурси використовувати і в якому порядку. Ці труднощі можуть бути подолані шляхом уважного вибору якісних ресурсів, постійної самоосвіти та створення структурованого плану навчання. Окрім цього, важливо забезпечити доступ до надійного Інтернет-підключення для безперебійного використання цифрових інструментів;

- невідповідна інфраструктура: не всі заклади освіти та студенти мають стабільний доступ до Інтернету та високоякісного обладнання, що може створювати перешкоди для ефективного використання цифрових технологій. Різні пристрої та операційні системи можуть мати різний рівень сумісності з додатками та веб-платформами. Це може вплинути на їхню функціональність та доступність. Існує багато різних програм та платформ для вивчення іноземних мов, і вони не завжди сумісні між собою або зі звичайними навчальними системами;

- відсутність особистого контакту: використання цифрових технологій може знизити особистий контакт між викладачем та студентом. Це може призводити до втрати мотивації та меншого рівня взаємодії, що може негативно вплинути на процес навчання;

- перенавантаження інформацією: інформація в Інтернеті є необмеженою, і студенти можуть зазнавати перенавантаження інформацією, що ускладнює їх зосередження та засвоєння матеріалу. Деякі цифрові інструменти можуть мати обмеження у використанні, або вимагати плату за повний функціонал. Це може бути проблемою для користувачів з обмеженими фінансовими можливостями;

- відсутність індивідуалізації: деякі цифрові інструменти можуть бути загальними та не забезпечувати індивідуалізацію уроків та матеріалів. Кожен студент має різний рівень навичок і здібностей, і використання загальних засобів може не задовольняти потреби кожного студента;

- відсутність миттєвого відгуку: у навчальних ситуаціях іноді потрібен миттєвий відгук на помилки чи звернення студентів. Деякі цифрові інструменти можуть не забезпечувати такого негайного відгуку, який можна отримати у традиційному аудиторному середовищі.

Основні труднощі, з якими стикаються викладачі при використанні веб-платформ, мобільних додатків та інших цифрових інструментів у викладанні іноземних мов, включають наступні аспекти:

- доступність технологій: часто, особливо для викладачів у менш розвинених регіонах чи установах, доступність до потрібного обладнання та програмного забезпечення може бути обмеженою або недостатньою. Необхідно мати належну інфраструктуру та достатньо сучасні пристрої для ефективного використання цих інструментів;

– навчання та підготовка: викладачі можуть стикатися з викликами, пов'язаними із недостатніми знаннями та навичками щодо використання цифрових інструментів. Вони можуть потребувати часу та навчання для оволодіння новими технологіями та ефективного їх використання у викладанні;

– відсутність компетентності студентів: деякі студенти можуть мало знати про використання веб-платформ, мобільних додатків та інших цифрових інструментів у викладанні. Викладачам часто доводиться витратити час, щоб ділитися базовими навичками та навчити студентів використовувати ці інструменти.

Хоча ці труднощі можуть виникати, використання цифрових інструментів все ж може збагатити інструментарій викладання іноземних мов та зробити процес цікавішим та доступнішим. Важливо планувати та модифікувати використання цих інструментів, щоб забезпечити максимальну ефективність та якість навчання.

Враховуючи ці проблеми, важливо забезпечити студентам та викладачам достатню підтримку та навчання у використанні цифрових технологій. Основний акцент повинен бути зроблений на розробці та впровадженні доступних та зрозумілих користувачам платформ та програм, а також забезпеченні додаткових можливостей для особистого спілкування та взаємодії. Звичайно, цифрові технології не замінюють традиційних методів навчання, але їх використання може доповнити та збагатити освітній процес. Це створює нові можливості для студентів та навчальних закладів, допомагаючи покращити результати та ефективність вивчення іноземної мови.

Отже, використання цифрових технологій у вивченні іноземних мов полягає в поліпшенні доступу до ресурсів та створенні інноваційних методів навчання, проте важливо знати, як правильно поєднувати цифрові технології з традиційними підходами для досягнення більш якісного і ефективного вивчення іноземних мов.

#### Список використаних джерел

1. Буленок С. М., Дубініна О. В., Використання цифрових технологій у процесі навчання іноземній мові студентів ЗВО. *Матеріали міжвузівського науково-методичного семінару «Диджиталізація у викладанні іноземних мов: вимога часу чи модний тренд?»* Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. С. 17–19.

2. Галаган В. Я. Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов. *Матеріали міжвузівського науково-методичного семінару «Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов»*. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. С. 28–30.

3. Зварич І. Освітні технології у вивченні іноземних мов. *Актуальні проблеми навчання іноземних мов в умовах дистанційної освіти: збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції* (м. Ізмаїл, 24 лютого 2022 р.). Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2022. С. 6–7.

Марія АНДРЕЄВА

### ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Не зважаючи на складні випробовування сучасної вищої освіти – військова агресія росії та наслідки карантинних обмежень – упровадження інклюзивного освітнього простору залишається пріоритетним завданням, якому приділяється значна увага як педагогів-практиків, так і науковців. Особливу увагу варто приділяти створенню інклюзивного освітнього простору саме в закладах вищої освіти, оскільки майбутні фахівці матимуть змогу реалізовувати інклюзивні ідеї у своїй практиці. Важливе